

De wereld biedt jonge kinderen uitdagingen, kansen en bedreigingen

*World Forum Foundation for Early Childhood Education*¹ heeft in een enquête aan haar nationale partnerorganisaties gevraagd een beschrijving te geven van de grootste uitdagingen, kansen en bedreigingen voor kinderen. De antwoorden betreffen vooral de uitdagingen op het gebied van (kleuter)onderwijs en kinderopvang en geven aan dat wereldwijd kinderen in hun ontwikkeling bedreigd worden en dat bedreigingen op vrijwel alle domeinen van de kinderrechten actueel zijn.

DOOR: ROGER NEUGEBAUER - Meer dan 30 partnerorganisaties hebben de vragenlijst van de *World Forum Foundation for Early Childhood Education* beantwoord. Ongeacht uit welk land de reacties kwamen, er is een duidelijke rode draad terug te vinden in de antwoorden: anno 2011 ontbreekt het kinderen over de hele wereld aan mogelijkheden tot participatie, aan bescherming en aan (toegang tot) voorzieningen. De oorzaken liggen in de armoede, sociale ongelijkheid, grote verschillen tussen stad en platteland en de onvoldoende erkenning van het belang van kinderopvang en kleuteronderwijs, zowel door ouders als door overheden.

Afrika

Het hoeft niet te verwonderen dat in Afrika de enorme armoede met alle gevolgen ervan – ondervoeding, gebrekkige of ontbrekende toegang tot onderwijs en gezondheidszorg – bovenaan de lijst van bedreigingen staat. Het antwoord uit Kameroen wijst op de onzekerheid waarin kinderen leven als het gaat om gezondheid en opvoeding. Ouders worden niet ondersteund in hun opvoedingstaken met als gevolg verwaarlozing en geweld, uitgerekend door die personen die zouden moeten instaan voor de bescherming van kinderen.

Zowel in Kenia als Sierra Leone wordt gewezen op de zwak uitgebouwde schoolomgeving: te grote klassen voor een leerkracht, tekort aan materiaal en meubilair, weinig stimulerende activiteiten en gebrekkige voeding voor school-

gaande kinderen ('Kinderen kunnen niet leren met een lege maag'). Nigeria vermeldt de armoede als grootste risicofactor voor kinderen met als kenmerken ondervoeding, ziektes en gebrek aan basisvoorzieningen. Ook de cultuur van opvoeden houdt weinig rekening met wat kinderen echt nodig hebben. Tanzania tenslotte vermeldt naast armoede en ondervoeding de lamentabele gezondheidsvoorzieningen en gebrek aan medicijnen alsook de gebrekkige kennis en opleiding voor de zorg voor jonge kinderen.

Europa

In Europa zien we een duidelijke aftekening van twee snelheden: in diverse landen zijn er uitgebreide voorzieningen – welzijn, onderwijs, gezondheidszorg – maar tegelijk blijken bepaalde groepen van kinderen onvoldoende toegang te hebben tot deze voorzieningen.

Zo wordt in Vlaanderen vermeld dat het kleuteronderwijs dan wel gratis is, maar dat dit nog te veel gefocust is op kinderen uit de Belgische, blanke middenklasse. Er moet dringend geïnvesteerd worden in het toegankelijker maken van kinderopvang en (kleuter)onderwijs voor kinderen wiens thuistaal niet het Nederlands is (in de grotere steden loopt dit op tot 40 á 60 procent van de kinderen).

Italië wijst op de traditie van sterke controle en toezicht van de familie op opgroeiende kinderen die daardoor soms overbeschermd dreigen te worden. In Moldavië is er een groot verschil tussen de stedelijke context en het platteland.

Kinderen op het platteland hebben minder kansen op degelijk onderwijs, hebben vaker te maken met armoede en verwaarlozing (door ouders die hen bij anderen achterlaten om bijvoorbeeld elders werk te zoeken) en hun ouders genieten minder ondersteuning bij de opvoeding. De situatie in Slovenië duidt op een maatschappelijke tweedeling. Enerzijds worden sommige kinderen (te hard) klaargestoomd voor een samenleving waarin kennisverwerving en marktmechanismen de norm stellen waardoor hun rechten op spel, aandacht, zorg en ontwikkeling op hun eigen tempo in de verdrukking komen. Anderzijds neemt de diversiteit onder kinderen en gezinnen enorm toe, hetgeen bijkomende eisen stelt aan voorschoolse programma's en het onderwijs. Inspanningen moeten geleverd worden om ook de toegang tot deze voorzieningen te verzekeren voor de meest kwetsbare kinderen.

Zweden vermeldt grondige hervormingen in de lerarenopleiding en het curriculum voor het kleuteronderwijs waarbij de focus wordt verlegd naar taal, wiskunde, technologie en wetenschap en nieuwe pedagogische methodieken. Het kleuteronderwijs zal meer op cognitief leren gericht zijn en dit zal merkbare effecten op kinderen hebben.

Arabische regio

In de Arabische regio worden problemen deels veroorzaakt door sociale veranderingen, politieke instabiliteit en de moeilijke zoektocht om oude tradities en religie te combineren met de behoeften van de moderne, democratische samenleving.

Egypte, momenteel volop in een maatschappelijke (r)evolutie, staat voor de uitdaging om kinderen op te voeden in een sfeer van democratische waarden, met vrijheid van expressie en kansen op zelfontplooiing en de vrijheid om keuzes te maken voor zichzelf en hun toekomst.

Het antwoord uit Iran is minder hoopvol: economische en politieke problemen, te zware druk op kinderen (zowel academisch als religieus), gebrek aan kennis en over de ontwikkelingsbehoeften van jonge kinderen en kortzichtig beleid terzake.

Uit Libanon komt een gelijkaardige melding als uit Moldavië. Waar kinderen uit de steden toegang hebben tot sterk uitgebouwde onderwijs-, cultuur- en gezondheidsvoorzieningen, is dit helemaal niet het geval voor kinderen op het platteland. Deze tweedeling neemt bovendien nog steeds toe door de politieke instabiliteit en het zwakke centrale beleid.

De Verenigde Arabische Emiraten (VAE) staan voor de uitdaging om oud en nieuw zo goed mogelijk te verenigen. Het kosmopolitische karakter en het economisch succes van de VAE dreigen de eigen cultuur en tradities onder te sneeuwen. Zorg voor kinderen is ofwel niet ontwikkeld ofwel gebaseerd op Britse, Amerikaanse of Australische modellen, waardoor zowel de religie als de Arabische taal in de verdrukking komt.

Azië en de regio in de Stille Oceaan

In Australië blijft de toestand van de aboriginale kinderen zorgwekkend: vaak hebben ze geen enkel gevoel van ergens thuis te horen en kennen ze een grote achterstand op het vlak van onderwijs. Kinderen in Australië hebben ook amper een band met de natuur en krijgen geen kansen om te leren uit ervaring en mislukkingen. Kinderopvang en kleuteronderwijs is voor vele gezinnen te duur. Obesitas is een groeiend probleem en de kinderbescherming kenmerkt zich door een grote inconsistentie.

In Bhutan worden kinderen erg gewaardeerd en ouders, de omgeving en de overheid stellen al-

les in het werk voor hun welbevinden en positieve ontwikkeling. Wel wordt opgemerkt dat de tijden veranderen en dat de traditioneel kindvriendelijke cultuur en sociale waarden aan negatieve invloeden onderhevig zijn.

Vanuit de overtuiging dat welzijn – in ruime zin – van kinderen de grondslag vormt voor economische bloei en een betere samenleving, worden uit China volgende zorgen gemeld: het één-kindbeleid heeft geleid tot eerder egocentrische en weinig empathische kinderen door een teveel aan aandacht van meerdere volwassenen, het onderwijssysteem is te prestatiegericht en de geestelijke gezondheidszorg werkt te stigmatiserend.

In Zuid-Korea is de prestatiedruk zeer hoog, zelfs vanaf erg jonge leeftijd. Naast een zwaar schoolcurriculum, zijn er ook nog hoge eisen op het vlak van buitenschoolse opleidingen (bijvoorbeeld kunst) waardoor kinderen reeds op jonge leeftijd onder stress staan.

Noord- en Zuid-Amerika

Brazilië kent een grote sociale ongelijkheid. De groep van armste kinderen moet dealen met een hele reeks problemen zoals geweld, gebrek aan familiale en sociale bescherming, onvoldoende toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en andere voorzieningen, waardoor hun ontwikkeling gehypothekerd wordt.

Hoewel Canada een rijk en welvarend land is, blijft een coherent en doorgedreven kindbeleid achterwege. Beleid inzake gezinsondersteuning,

kinderopvang, inclusief kleuteronderwijs, kinderarmoede wordt onsamenhangend aangepakt terwijl elk thema dat kinderen raakt, de hoogste beleidsaandacht verdient en een politieke prioriteit zou moeten zijn.

Colombia heeft dan wel een beleidsstrategie opgesteld inzake kinderopvang, kinder- en moederzorg, preventieve medische programma's en gezinsondersteuning, toch blijven 2,8 van de 3,4 miljoen kinderen onder de 5 jaar achterop hinken. Recente beleidsinitiatieven, met duidelijke doelstellingen voor deze achtergebleven groep, zijn inmiddels geformuleerd.

Vanuit de VS wordt opgemerkt dat armoede steeds meer kinderen de vereiste zorg en cognitieve stimulansen ontnemt en dat de achterstand op schools- en ontwikkelingsvlak daardoor enkel nog toeneemt. Enkel een samenhangend systeem van ondersteuning, zorg en onderwijs voor alle jonge kinderen kan hier een oplossing bieden.

Roger Neugebauer is voorzitter van de World Forum Foundation.

¹ Zie: worldforumfoundation.org

Dit artikel is een bewerking van *Children at risk: Global views on challenges facing children* van Roger Neugebauer, Overgenomen met toestemming van *Exchange magazine*, July-august 2011. Bewerkt door: Ankie Vandekerckhove. Meer info is te vinden op ChildCareExchange.com/comment.